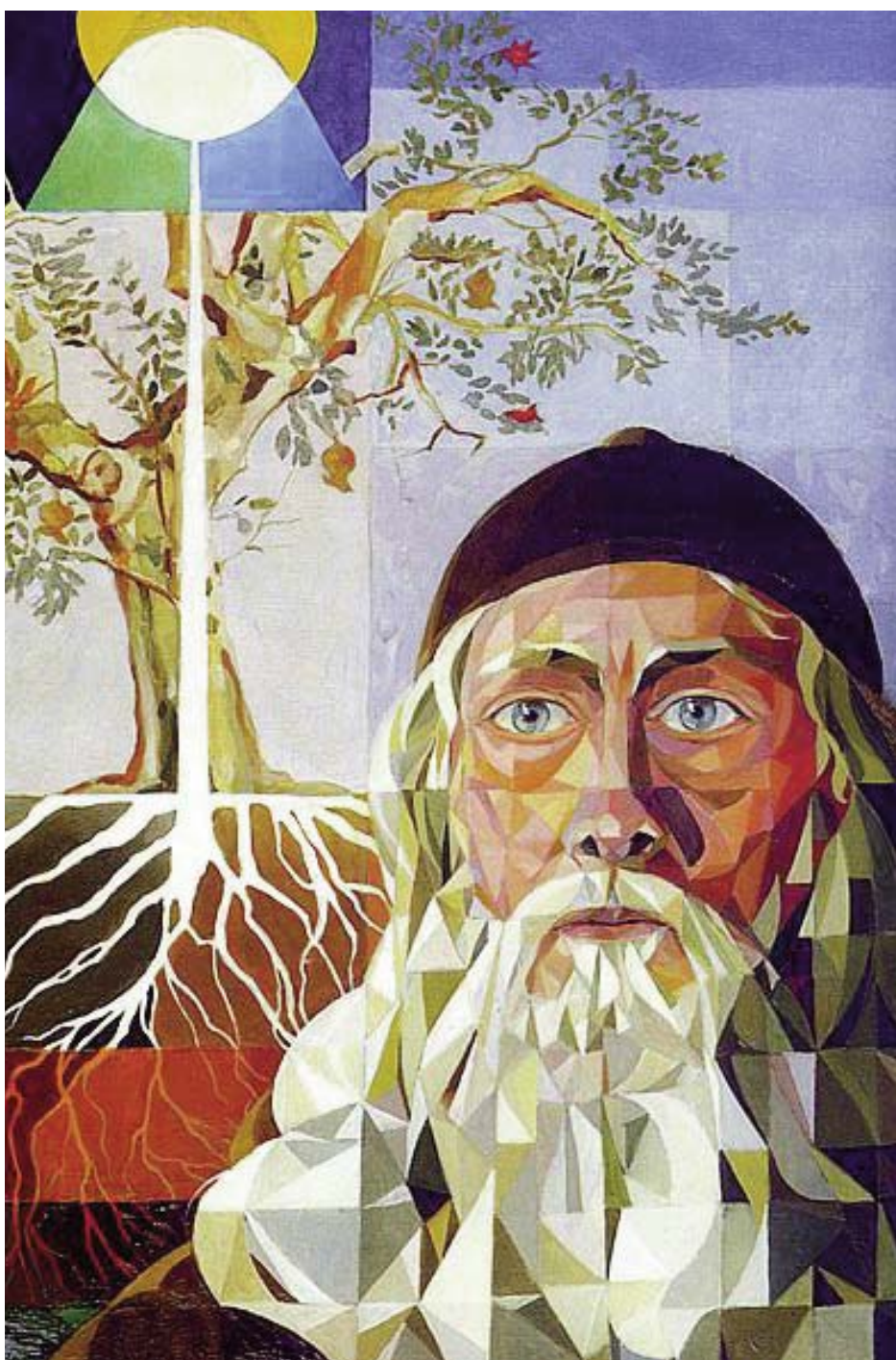

Ramon Llull i la Mediterrània medieval

Montserrat Nadal,
Coordinador de Pissarra

Maribel Ripoll, doctora en filologia catalana, coordinadora de la Càtedra Ramon Llull i professora a la Universitat de les Illes Balears, va ser la ponent de la segona conferència. La intenció de la seva xerrada era, entre d'altres aspectes, contextualitzar la figura de Llull en el món mediterrani, fer un passeig per la Mediterrània tot seguint un context cronològic, treure la por que molta gent té a Llull per, amb una paraula, fer-lo més accessible.

Ripoll proposà als assistents fer “un viatge mediterrani”, ja que dins aquest espai geogràfic Llull, per una banda, havia generat pensament i acció; per l'altre, era l'indret en què s'havien nodrit tant la cosmovisió grega com les fonts escolàstiques, àrabs i jueves; i en darrer terme, perquè era el bressol on varen néixer les tres religions monoteïstes.

La ponent posà molt d'èmfasi a l'hora d'explicar allò que Llull va ser, i es referí a tres aspectes de la seva persona, amb gran rotunditat:

- Llull va ser un servent devot de Déu, a aquest objectiu hi dedicà la seva vida, després de la seva conversió.
- Llull va ser, també, un gran pensador de l'Occident europeu.
- Llull va ser un català de Mallorca.

Amb la mateixa certesa i claredat, Ripoll exposà als assistents allò que Llull no va ser:

- Llull no va ser mai cap foll alquimista. De fet, rebutjà sempre l'alquímia perquè aquesta era contrària a la creació divina.
- Llull no va ser mai tampoc un boig que perseguia dames a cavall, per dins les esglésies; com algunes llegendes ens han volgut fer creure.
- Llull no va ser mai un heretge, com afirmava l'inquisidor Eimeric.

Maribel Ripoll cità les fonts que ens permeten saber i contrastar tot això que fins ara s'ha dit sobre ell, entre les quals cità la *Vita Coetània*, que va dictar l'any 1311 a Vauvert a uns seguidors seus; algunes referències concretes que apareixen a diverses obres seves, com en el *Blaquerna*; els documents notariais; el *Breviculum*, que és com una mena de "primer còmic de la història", en què es pot veure l'evolució del personatge al llarg del seu itinerari biogràfic; o pel seu testimoni directe a poemes com el "Desconhort". La ponent es referí també a algunes fonts indirectes que ens aporten, també, una informació molt valuosa: com el seu testament, o el *Diplo-matari*, que és un recull de documents notariais.

Sabem del cert que, abans de la seva conversió, Ramon Llull era un home casat, amb dos fills, conseller de la Casa Reial de Mallorca, del futur rei Jaume III, trobador d'amor "vil i fatu". Un cop s'ha produït la seva conversió, tota la vida de Llull fa un tomb inesperat que, des d'aleshores, servirà de manera íntegra tres objectius:

convertir infidels i incrèduls; escriure el millor llibre per tal de refutar els errors dels infidels; i visitar reis, papes i prínceps per convèncer-los de la necessitat de fundar escoles per a missioners.

Els inicis del projecte de Llull varen ser dramàtics, ja que no tenia ciència, ni sabia gramàtica. I la seva intenció era, ni més ni menys, escriure el millor llibre del món, que no és poca cosa. Per aquest motiu, Llull es lliura sense descans ni defalliment a nou anys de formació, en els quals aprèn la llengua àrab amb un esclau moro seu. D'aquesta primera etapa en són fruit la *Lògica d'Algatzell*, i el *Llibre de contemplació en Déu*, una obra prèvia a la il·luminació de Randa però en la qual ja hi veiem de manera condensada tot allò que Llull escriurà més endavant.

Després de la meditació i de la posterior il·luminació al puig de Randa, Llull comença una gira que el durà per molts indrets de la Mediterrània, amb anades a Montpeller, amb tornades a Mallorca amb motiu de la fundació del Monestir de Miramar, amb un viatge a Roma que acabà en fracàs a causa de la mort del Papa Honori IV, o amb unes

classes que fa a la Sorbona a París en què dóna a conèixer la seva *Art*, que gairebé ningú no entén.

Els fracassos que va patint, lluny de desanimar-lo i de fer-lo tornar enrere, l'animen encara més a tirar endavant el seu gran projecte. L'any 1290 és a Montpeller, un moment de la seva vida en què simplifica la seva *Art*, que tan poc seguiment ha tengut a la Sorbona, i obté el permís del General dels franciscans perquè ensenyi el seu mètode als convents d'Itàlia. El 1292 és novament a Roma, i dedica al Papa Nicolau IV la seva primera obra sobre la croada, en què podem observar un més que evident canvi de plans en la seva activitat missionera.

L'any 1293 el trobam a Gènova, una època en què pateix una crisi psicològica. Aquell mateix any és a Tunis, intentant posar en pràctica els seu sistema per convèncer els infidels. Pocs anys després és a Bugia, a Nàpols, a Barcelona i a Mallorca. Viatja per tota la ribera mediterrània i, després d'haver-se embarcat cap a Nàpols, en un naufragi, perd totes les obres que havia escrit durant el seu

captiveri a Bugia. Un cop arribat a Pisa, reescriu tot allò que s'havia fet malbé, amb una capacitat de feina i de productivitat fora mida. A les acaballes de la seva vida, veu com la seva obra és aprovada finalment per la Universitat de la Sorbona, i escriu dues de les seves darreres grans obres: la *Vita Coetània* i el *Phantasticus*.

Maribel Ripoll acabà la seva conferència fent referència a les principals conclusions que voldria que hom retingués del gran personatge que fou Ramon Llull:

- Va ser un personatge fidel a un ideal: servir Déu fins les darreres conseqüències.
- La Mediterrània és l'espai generador del seu pensament.
- La seva va ser una vida intensa, en constant moviment.
- És autor d'una obra vasta, inusual per a la seva època.

Comentà, també, que tota la bibliografia relacionada amb la figura i l'obra de Llull es troba en aquesta adreça del web: studialulliana.uib.cat ■